

Schaakmagazine - juni 2000
Jeroen van den Berg:
Wat Fritz af en toe aangaf was echt waanzin
(Advanced Chess in Leon)

"Wat Fritz af en toe aangaf was echt waanzin"

Jeroen van den Berg

In Leon werd voor het derde achtereenvolgende jaar geëxperimenteerd met het zogenaamde Advanced Chess. Spelers mogen hierbij tijdens de partij gebruik maken van een computerprogramma. Kasparov noemde dit ooit 'het schaken van de toekomst'. Dezelfde Kasparov heeft inmiddels ruzie met de organisatie gekregen en komt voorlopig niet meer naar Leon. Toch leeft zijn geest voort in Leon, getuige de officiële aankondiging op alle posters waar consequent melding werd gemaakt van het 'Ajedrez del futuro'. Jeroen van den Berg was ook in Leon.

Hoe staat het nu eigenlijk met het Advanced Chess? Die vraag stelde ik mijzelf toen ik op 2 juni met mijn huurauto Leon binnen reed. Het was een weerzien met het fraaie historische stadje, dat net als Linares en Dos Hermanas kan bogen op een actieve schaakbeweging en een heuse schaakcultuur. Behalve de Advanced Chess-matches, zijn er in het verleden ook 'gewone' toernooien georganiseerd. De match Kasparov-Topalov (eindstand 3-3) maakte twee jaar geleden veel los. Kasparov was een voorvechter van Advanced Chess, maar Timman vond het niets. De organisatoren

hopen in de combinatie tussen machine en het menselijk brein 'het hoogst denkbare schaakniveau' te bereiken.

Creativiteit

Het is moeilijk te zeggen of dat hoge niveau ook wordt bereikt. Het lijkt erop dat de computer de spelers vaak juist afleidt in plaats van begeleidt. Een kras voorbeeld was de partij Anand-Polgar. De ervaren Advanced Chess-speler Anand bouwde met superieur spel een overweldigende stelling op, maar toen Polgar begon te rommelen bleef Anand te veel op het oordeel van de computer vertrouwen. Toen hij eenmaal de computer liet voor wat het was, was het eigenlijk al te laat. Polgar maakte het toreneindspeel met een pion minder remise. "Vishy kwam in de eerste partij gewonnen te staan dankzij de computer, maar hij verknalde het ook dankzij de computer", zei de Hongaarse na haar opvallende ontsnapping. Zij had overigens niet het idee dat ze beter speelde door de hulp van de machine. Polgar: "Ik vind dat schaken voor zeventig procent uit creativiteit bestaat. En wat creativiteit aangaat, heb je niet veel aan de computer. Die werkt eerder remmend."

Voor de liefhebbers, waar ik mijzelf overigens niet toe reken, volgen hier enkele gegevens: de programma's draaiden in een computer met een processor van 1000 Mhz. De spelers mochten in tegenstelling tot voorgaande jaren in alle partijen gebruik maken van de Megabase 2000, waarin 1.400.000 partijen zaten. Speciaal voor het toernooi in Leon werd de databank uitgebreid tot 1,8 miljoen partijen. De spelers mochten van maximaal twee programma's gebruik maken tijdens de partij. Illescas koos voor Fritz, Shirov voor Junior, Polgar voor Fritz en Anand voor Hiarc 7.32. Al deze program-

ma's worden geleverd door Chessbase. Hiarc 7.32 verbaasde de aanwezige journalisten en grootmeesters in de perszaal met zijn betrouwbare beoordeling. In de reeds gememoreerde partij Anand-Polgar zag Hiarc het witte voordeel veel sneller, en bovendien correcter in de weergegeven varianten, dan Fritz en Junior. Shirov gebruikte aanvankelijk Fritz en Junior. Na zijn overtuigende 2-0 tegen Illescas in de halve finale zei hij: "Ik heb in mijn eerste partij tegen Miguel nauwelijks gebruik gemaakt van de suggesties van het programma. Noch van Fritz, noch van Junior. Wat Fritz af en toe aangaf, was echt waanzin. Ik vond het oordeel van Junior meestal betrouwbaarder."

Parken en pleinen

Er werd in de lokale media veel over het toernooi geschreven. Leon is dan ook altijd trots op de aanwezigheid van de wereldtop. De lokale kranten ruimden dagelijks zes pagina's voor het evenement in. Het is overigens goed toeven in Leon. Veel smalle straatjes, parken, pleinen en sfeervolle eetgelegenheden. Van alle bezienswaardigheden is de centraal gelegen kathedraal het belangrijkste toeristische object. De schakers komen graag naar Leon en de organisatoren doen alles om het ze naar de zin te maken. Alles verloopt aangenaam chaotisch, zoals bijvoorbeeld ook de persconferenties na afloop, die behalve voor de pers ook voor alle toeschouwers toegankelijk zijn. Het past een beetje bij de Spaanse mentaliteit.

In deze prettige sfeer kon het dus ook gebeuren dat Anand en Shirov op enkele meters afstand van elkaar de lunch genoten voordat zij op zondag 4 juni om 16.30 uur begonnen aan hun eerste finalepartij. Het was de droomfinale. Beiden zijn ook thuis gewend om veelvuldig met de computer samen te

werken tijdens de voorbereiding. In de eerste partij toont Anand aan dat hij geleerd heeft van zijn fouten in de halve finale. Opnieuw krijgt hij in het middenspel groot voordeel en ditmaal vertrouwt hij meer op zijn intuïtie getuige zijn paardoffer op g5. Het blijkt voldoende voor de winst. In de tweede partij houdt Anand Shirov zonder veel moeite op afstand. Anand: "Het is zeker niet zo dat we hier een heel hoog niveau hebben gehaald. Zie de partijen. Alexey en Judit hebben allebei hun eigen ideeën, daarbij kan geen enkele computer mij helpen. De partijen waren absoluut niet foutloos. Wel vind ik het ontzettend fijn dat ik de opening een hoop kan checken. Daarmee win je energie voor het middenspel."

Hoe staat het nu met het Advanced Chess? Die vraag stel ik mijzelf opnieuw, als ik ditmaal per bus Leon verlaat. Het is - denk ik - een geslaagd experiment, maar meer ook niet. Geef mij maar het gewone schaken, door en voor mensen van vlees en bloed. Al het andere is slechts bijzaak en show.

Uitslagen halve finales:

Shirov - Illescas 2-0,
Anand - Polgar 1-1 (Anand wint tiebreak met 1,5-0,5).

Finale:

Anand - Shirov 1,5-0,5.

Hoe ziet het schaken van de toekomst eruit? Welke rol speelt de computer. Jeroen van den Berg gaf in het aprilnummer zijn mening over het internettoernooi en in mei filosofeerde Jaap van den Herik over de schaaktoekomst. In de derde aflevering van deze korte serie geeft Jeroen van den Berg een impressie over de Advanced Chess wedstrijd in het Spaanse Leon.